

ГАРЧИГ

I. ОРШИЛ.....	2
II. ТӨСЛИЙН ТОВЧ ТАНИЛЦУУЛГА.....	3
II.2. ҮЙЛДВЭРЛЭХ БҮТЭЭГДЭХҮҮН.....	3
II.3. ТӨСЛИЙН ХҮЧИН ЧАДАЛ, ҮРГЭЛЖЛЭХ ХУГАЦАА	3
II.5. БҮТЭЭГДЭХҮҮН ГАРГАЛТЫН ТООЦОО.....	ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.
II.6. ХҮНИЙ НӨӨЦ.....	ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.
II.7. Төслийн байршил.....	3
II.8. Орд ашиглах тусгай зөвшөөрөл.....	4
II.9. Ордын нөөцийн тооцоо.....	4
II.10. Уурхайн ажлын горим	4
II.11. Уурхайн нээлт, ашиглалтын систем	4
II.12. Шимт хөрс хуулалт	5
II.13. УГААН БАЯЖУУЛАХ ХЭСЭГ	5
III. ТӨСӨЛ ХЭРЭГЖИЖ БУЙ НУТГИЙН БАЙГАЛЬ ОРЧИН, НИЙГЭМ-ЭДИЙН ЗАСГИЙН ТОВЧ ТАНИЛЦУУЛГА	6
III.1. Байгаль орчны төлөв байдал	6
IV. ТӨСЛИЙН ГОЛ БА БОЛЗОШГҮЙ СӨРӨГ НӨЛӨӨЛЛИЙН ТОВЧ ТОДОРХОЙЛОЛТ.....	8
IV.1. Газрын гадаргад үзүүлж болзошгүй сөрөг нөлөөлөл	8
IV.2. Агаарын чанарт үзүүлж болзошгүй сөрөг нөлөөлөл	8
IV.3. Усан орчинд үзүүлж болзошгүй сөрөг нөлөөлөл	8
IV.4. Хөрсөн бүрхэвчид үзүүлж болзошгүй сөрөг нөлөөлөл.....	8
IV.5. Ургамлан нөмрөг	8
IV.6. Амьтан.....	9
IV.7. Нийгэм, эдийн засагт үзүүлж болзошгүй сөрөг нөлөөлөл	9
V.5. ТУХАЙН ЖИЛИЙН БАЙГАЛЬ ОРЧНЫГ ХАМГААЛАХ ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ ГОЛ ЗОРИЛТ, ХАМРАХ ХҮРЭЭ.....	9
VI. БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ.....	11
VI.1. Сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээний төлөвлөгөө.....	11
VI.2. Нөхөн сэргээлтийн төлөвлөгөө	13
VI.2.1. Тэрбум мод төслийн хүрээнд	13
ХҮСНЭГТ №13 ТЭРБУМ МОД ТӨСЛИЙН ХҮРЭЭНД.....	13
VI.3. Дүйцүүлэн хамгаалах арга хэмжээний төлөвлөгөө	13
V.4. НҮҮЛГЭН ШИЛЖҮҮЛЭХ АРГА ХЭМЖЭЭНИЙ ТӨЛӨВЛӨГӨӨ	13
V.5. ТҮҮХ, СОЁЛЫН ӨВИЙГ ХАМГААЛАХ АРГА ХЭМЖЭЭНИЙ ТӨЛӨВЛӨГӨӨ	13
V.6. ОСОЛ, ЭРСДЭЛИЙН МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ.....	13
V.9. Олон нийтэд тайлагнах хуваарь, төлөвлөгөө	15
V. 10. Орчны хяналт шинжилгээний хөтөлбөр	16
V.11. 2022 ОНЫ БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨНД ЗАРЦУУЛАХ НИЙТ ЗАРДАЛ	18
VIII. ДҮГНЭЛТ	19
АШИГЛАСАН МАТЕРИАЛ, НОМ ЗОХИОЛ.....	20

ХҮСНЭГТИЙН ЖАГСААЛТ

Хүснэгт №1. Төсөл хэрэгжүүлэгчийн мэдээлэл	3
Хүснэгт №2. Талбайн цэгүүдийн солбицол.....	3
Хүснэгт №3. Ил уурхайн технологийн агуулга, бүрдэл.....	5
Хүснэгт №4. Удирдлага зохион байгуулалтын төлөвлөгөө	15
Хүснэгт №5. Орчны хяналт шинжилгээний хөтөлбөрийн төлөвлөгөө	17

I. ОРШИЛ

Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөө нь төсөл хэрэгжих нутаг дэвсгэрийн байгаль орчныг хамгаалах, зүй зохистой ашиглах, нөхөн сэргээх, стратегийн үнэлгээний зөвлөмжийн хэрэгжилтийг хангах, нөлөөллийн нарийвчилсан үнэлгээгээр тогтоосон сөрөг нөлөөллийг бууруулах, арилгах, урьдчилан сэргийлэх, төсөл хэрэгжих орчинд бий болж болзошгүй сөрөг үр дагаврыг хянах, илрүүлэх үндсэн зорилго бүхий эрхзүйн баримт бичиг юм.

Энэхүү байгаль орчныг хамгаалах төлөвлөгөө нь алтны шороон ордын үйл ажиллагаанаас байгаль орчин, хүн амд үзүүлж болзошгүй сөрөг нөлөөллүүдээс урьдчилан сэргийлэх, бууруулах арга хэмжээнүүдийг шаардагдах хөрөнгө зардал, хугацаа, давтамж, баримтлах дүрэм, журам, стандартуудын хамт нэгтгэн үзүүлж буй төслийг хэрэгжүүлэгч “Юбиксоллюшн” ХХК-аас заавал хэрэгжүүлж, мөрдөж ажиллах ёстой баримт бичиг юм.

“Хайлаастын дэнжийн ХШ-45-75 хэсэг” нэртэй алтны шороон орд төслийн байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөө (БОМТ)-ний үндсэн зорилго нь төслийг хэрэгжүүлэх явцад үүсэх бүхий л сөрөг нөлөөллийг бууруулах, арилгах арга хэмжээг төслийн хэрэгжилтийн хүрээнд авч үзэн, холбогдох зардлыг бодитоор төлөвлөх, улмаар энэхүү төлөвлөгөөг төсөл хэрэгжүүлэгч дагаж мөрдсөнөөр байгаль орчин, нийгмийн хамгааллын үүргээ хангах нөхцөлийг бүрдүүлэх юм.

БОМТ боловсруулах аргачлал:

Тус төслийн 2023 оны байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөг боловсруулахдаа байгаль орчин, ногоон хөгжлийн яамны сайдын 2019 оны 10 дугаар сарын 29 –ны өдрийн А/618 тоот тушаалаар батлагдсан аргачлалын дагуу энэхүү байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөнд сөрөг нөлөөллөөс урьдчилан сэргийлэх, бууруулах арга хэмжээний төлөвлөгөө, нөхөн сэргээлтийн төлөвлөгөө, хог хаягдлын менежментийн төлөвлөгөө, байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөг хэрэгжүүлэх удирдлага зохион байгуулалтын талаар авах арга хэмжээ, орчны хяналт шинжилгээний хөтөлбөр, тус байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөний хэрэгжилтийг оролцогч, сонирхогч талуудад тайлагнах хуваарь зэрэг ажлууд багтсан бөгөөд төсөл хэрэгжүүлэгч нь жил бүрийн 12 дугаар сарын 10-ны дотор тухайн жилийн байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөний хэрэгжилтийн тайланг төлөвлөгөөнд тусгасан арга хэмжээний дагуу гаргаж, дараа оны байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөний төслийн хамт холбогдох байууллагад хүргүүлж байх зайлшгүй шаардлагатай болно.

“Хайлаастын дэнжийн ХШ-45-75” хэсгийн алтны шороон ордын БОМТ-нд 2023 онд нийт 11.0 сая төгрөг зарцуулахаар төлөвлөлөө.

II. ТӨСЛИЙН ТОВЧ ТАНИЛЦУУЛГА

Хүснэгт №1. Төсөл хэрэгжүүлэгчийн мэдээлэл

1	Аж ахуйн нэгжийн нэр	“Юбиксильюшн” ХХК
2	Улсын бүртгэлийн дугаар	9011487107
3	Регистрийн дугаар	5849314
4	Төслийн нэр	“Хайлаастын дэнжийн XIII-45-75” нэртэй алтны шороон ордын төсөл
5	Төслийн байршил	Аймаг
6		Сум/
7	Аж ахуйн нэгжийн хаяг	Аймаг/Хот
8		Сум/Дүүрэг
9		Баг/Хороо
10		Гудамж/Байр
11	Захирлын мэдээлэл	Нэр
12		Утас

II.1.Төслийн нэр

“Хайлаастын дэнжийн XIII-45-75” нэртэй алтны үүсмэл шороон орд.

II.2. Үйлдвэрлэх бүтээгдэхүүн

Алт

II.3. Төслийн хүчин чадал, үргэлжлэх хугацаа

2023 оны 6-р саод уурхайн бэлтгэл ажлыг хангаж Хайлаастынн дэнжийн хэсгийн уурхайд өмнөх онд ашигласан техник тоног төхөөрөмжүүдийг үргэжүүлэн ашиглах бөгөөд ордын үлдсэн нөөц болох 3.5 мян.м³ алттай элсийг олборлон баяжуулах хүчин чадалтайгаар ажиллана.

II.4. Ашиглалтын технологи

Ил аргаар тээвэртэй гадаад дотоод овоолготой ашиглалтын системээр ашиглана.

II.7. Төслийн байршил

Хайлаастын дэнжийн хэсгийн алтны шороон орд нь засаг захиргааны хувьд Төв аймгийн Заамар сумын нутагт харьяалагдах бөгөөд MV-020868 дугаар бүхий ашигт малтмал ашиглах тусгай зөвшөөрөлтэй талбайд Улаанбаатар хотоос баруун хойш 220км, Заамар сумын төвөөс баруун хойд зүгт 25км-т байрзүйн зургийн М-48-126, 138 нэрэлбэрт оршино.

Хүснэгт №2. Талбайн цэгүүдийн солбицол

Д/д	Уртраг			Өргөрөг		
	град	мин	сек	град	мин	сек
1	104	32	54.51	48	19	55.83
2	104	32	54.57	48	19	50.17
3	104	33	6.71	48	19	50.21
4	104	33	6.75	48	19	43.74
5	104	33	16.46	48	19	43.77
6	104	33	16.51	48	19	38.11
7	104	33	26.22	48	19	38.15
8	104	33	26.29	48	19	30.05
9	104	33	33.57	48	19	30.08
10	104	33	33.64	48	19	23.61
11	104	32	49.64	48	19	23.45
12	104	32	49.88	48	19	29.91
13	104	32	42.06	48	19	29.89
14	104	32	42.58	48	19	33.13
15	104	32	35.3	48	19	33.1

16	104	32	35.26	48	19	36.33
17	104	32	31.93	48	19	36.33
18	104	32	31.93	48	19	55.73

II.8. Орд ашиглах тусгай зөвшөөрөл

Төв аймгийн Заамар сумын нутагт орших “Хайлаастын дэнжийн ХШ-45-75” нэртэй 81.54 га талбай бүхий ашигт малтмалын MV-020868 дугаартай ашиглалтын тусгай зөвшөөрлийг “Юбиксолушн” ХХК-д 2025 оны 10-р сарын 14-ны өдөр хүртэл олгосон.

Уурхайн гадаргуугийн авто зам Уурхайг богино хугацаанд ашиглах тул гадаргуугийн технологийн автозам нь байгалийн ердийн хөрсөн зам байна. Дотоод автозамыг хөдөлгөөний аюулгүй байдлыг хангах, замын нэвтрүүлэх болон тээх чадварыг нэмэгдүүлэх, тээвэрлэлтийн зайг хамгийн оновчтой бага байлгах шийдлийг бодолцож шулуун схемээр байгуулахаар төлөвлөв. Шулуун схемийг ашигт малтмалын хэвтээ болон бага уналтай давхаргыг ашиглахад хэрэглэх тохиромжтой байдаг.

Уурхайн бусад тээвэр. Уурхайн бусад ажил болон аж ахуйн хэрэгцээнд зориулж инженер техникийн болон бусад ажилчдыг зөөх суудлын машин, ажилчдын машин, уурхайн хэрэгцээний ачааны машин, тоног төхөөрөмжийн түлшний машин, зам талбайн усалгааны машин зэрэг тээврийн тоног төхөөрөмжүүдийг ашиглана.

Автозамын ашиглалт. Уурхай гадаргуугийн автозамыг ашиглалтын хэвийн нөхцөлд байлгах цаашид уулын ажлын өрнөлттэй уялдуулан уртасгах, шинээр тавих, замыг засаж сайжруулах зэрэг ажлуудыг уурхайн тоног төхөөрөмжийг ашиглан гүйцэтгэнэ. Уурхайн гадаргуугийн автозам нь 1.0 км урт байна.

II.10. Уурхайн ажлын горим

Тус уурхай нь улирлын чанартай ажиллах бөгөөд баяр ёслолын болон амралтын үед ажилчдын амрах хугацааг МУ-ын "Хөдөлмөрийн тухай" хуулийн дагуу болон уурхайн даргын тушаалаар зохицуулна. Мөн бүс нутгийн цаг агаарын онцлог, уул тээврийн тоног төхөөрөмжүүдийн ажлын бэлэн байдал, тэдгээрийн техникийн нөхцөл боломжуудаас хамааран 2023 онд ажиллах хоногийн тоог тооцож хүснэгтээр үзүүлээ. Уурхай нь улиралын чанартай ажиллах тул 2023 онд 6-р сарын 1-ээс эхлэн бэлтгэл ажлыг хангаж, 7-9-р сарыг дуустал хугацаанд бэлтгэл ажил, амралт, баяр ёслол, засвар үйлчилгээний сул зогсолтоо тооцоод нийт 99 хоногийн хугацаанд ажиллахаар тооцоолов.

Хүснэгт №3. Ил уурхайн ажлын горим 2 дахь жил

№	Үзүүлэлт	Хэмжих нэгж	Хоёр дахь жил
1	Хуанлийн өдөр	Хоног	365 хоног
2	Уурхайн бэлтгэл ажлын хоног	Хоног	30 хоног
3	Жилд ажиллах ажлын хоног	Хоног	120 хоног
4	Баяр ёслол	Хоног	7 хоног
5	Төлөвлөгөөт бус сул зогсолт	Хоног	14 хоног
6	Уурхайн цэвэр ажлын хоног	Хоног	99 хоног
7	Элс олборлох ажлын хоног	Хоног	40 хоног
8	Элс угаах ажлын хоног	Хоног	30 хоног
9	Хоногийн ээлжийн тоо	-	2
10	Ээлжийн үргэлжлэх хугацаа	Цаг	10 цаг

Ашиглалтын технологи: Өртөнтийн урд дэнжийн хэсгийн алтны үүсмэл болон шороон ордын хөрсний зузаан нь таазны бохирдол хасаж тооцсоноор дунджаар 2 м байна. Иймд шимт хөрсийг 0.2 м зузаантайгаар хуулан овоолно.

Ордын элс нь хэвтээ ойролцоогоор 3⁰ уналтай, нөөцийн блокуудын өргөн жигд үргэлжилдэг тул ашиглалт явуулсан талбайд дотоод овоолго хийж ашиглах ба ордын ашиглалтанд ил аргаар авто тээвэртэй гадаад дотоод овоолготой ашиглалтын системээр ашиглана.

Хүснэгт №5. Ил уурхайн технологийн агуулга, бүрдэл

Технологи	Үндсэн ажил	Технологийн процессууд
Ил аргаар авто тээвэртэй, гадаад, дотоод овоолготой ашиглалтын технологи	1. Хөрс хуулалт	1.1. Экскаваци
	2. Олборлолт	2.1. Ухаж ачих 2.2. Тээвэрлэх
		2.3. Овоолох (агуулахад хураах)

II.12. Шимт хөрс хуулалт

Шимт хөрсийг CAT D-8 маркийн бульдозероор түрж шимт хөрсний овоолгод овоолно. Шимт хөрсний овоолгыг 35⁰ градусын налуутайгаар үерийн ус болон салхины нөлөө бага байх газар байгуулна. Шимт хөрсийг уурхайн талбайгаас 0.2 метр зузаантайгаар 14.41 мян.м³ /сийрэгжээгүйгээр/ шимт хөрс хуулж овоолно.

Хүснэгт №6. Шимт хөрс хуулалт

Ашиглалтын жилүүд	Шимт хөрс хуулалт, мян.м ³	
	Уурхайн талбай	Нийт
1 дэх жил	9.94	9.94
2 дахь жил	4.47	4.47
Нийт	14.41	14.41

Овоолго

Уулын ажлаар 2023 онд хуулагдах нийт хөрсний хэмжээ 8.7 мян.м³ бөгөөд хөрсний сийрэгжилтийг 1.15 гэж үзвэл нийт 10.0 мян.м³ болж байна. Энэ онд ордын уул-техникийн нөхцөл, ашиглах дараалал нь уурхайн овоолгын аж ахуйг дотоод схемээр зохион байгуулах боломж олгож байгаа тул 2023 онд хуулах хөрсийг дотоод овоолгод шилжүүлэн байршуулах мөн 2021 онд үүссэн гадаад овоолгод байгаа 196.7 мян.м³ хөрсийг дотоод овоолгод шилжүүлэх зэрэг ашиглалтын ажилтай зэрэгцэн техникийн нөхөн сэргээлт хийхээр төлөвлөж байн

III. ТӨСӨЛ ХЭРЭГЖИЖ БУЙ НУТГИЙН БАЙГАЛЬ ОРЧИН, НИЙГЭМ-ЭДИЙН ЗАСГИЙН ТОВЧ ТАНИЛЦУУЛГА

III.1. Байгаль орчны төлөв байдал

Газарзүйн нөхцөл: Төв аймгийн Заамар сумын нь Монгол Улсын хөгжлийн бүсчлэлээр төвийн бүсэд багтаж физик газарзүйн бүсчлэлээр Хангай Хэнтийн уулархаг мужид хамаарна. Зүүнбаян-Улаанын газар нутгийн хэмжээ 74000м² хавтгай дөрвөлжин талбайтай. Хэнтийн нурууны баруун урд шувтрагын нам өндөртэй бөмбөгөр оройтой уулсын дунд засаг захиргааны хувьд хойд талаараа Эрдэнэ сумтай зүүн урд талаараа Баян сумтай урд талаараа Баянцагаан сумтай баруун талаараа Алтанбулаг зэрэг сумтай хиллэн оршино.

Уур амьсгал: Төв аймгийн Заамар сумын жилийн дундаж хур тунадасны мэдээллийг хамгийн ойр хил залгаа орших Арвайхээрийн хотын станцаас авч үзэхэд олон жилийн дундажыг тооцоолохын тулд хамгийн их хур тунадас ордог 5-9 сарын жилийн дундаж хур тунадасны хэмжээ 48.33 мм байна. Харин 5-9 сарын хур тунадасны мэдээллээс хамгийн их үзүүлэлттэй буюу 100-аас дээш үзүүлэлттэй мэдээллийг хасаж авч үзэхэд хур тунадасны жилийн дундаж нь 32.6 мм байна.

Усан хангамж: Төслийн талбай нь Хойд мөсөн далайн ай савын бөгөөд түр зуурын элбэг тэжээлтэй, Хэнтийн дэд мужийн Умард говийн гүвээт-Халхын дундад талын сав газарт харъяалагдана.

Төслийн талбайд гадаргын ус байхгүй байна. Төслийн талбайд өөрийн эзэмшлийн 4 гүний худагтай бөгөөд нийт усны хэрэглээгээ хангаж ажиллана.

Хөрс, ургамал: Төв аймгийн заамар сумын нутаг дэвсгэрт орших “Хайлаастын дэнжийн ХШ-45-75 хэсэг” нэртэй алтны шороон орд нь газрын гадаргын хувьд Орхон-Сэлэнгийн бэсрэг уулын мужийн Туулын дэд мужид харъяалагдана. Төсөл хэрэгжих талбай нь хөрс газарзүйн мужлалтаар хөрс био-уур амьсгалын холимог бүсчлэл бүхий Хангайн мужийн өндрийн бүсчлэлийн хэв шинж бүхий өмнөд Хэнтийн 52-р тойрогт багтана.

Тухайн бүс нутаг нь ургамал газарзүйн мужлалын хувьд Евроазийн тал хээрийн мужид хамаарна. Монгол орны хээрийн бүс нутгийг илтгэх Хялганат хээр тохиолдоно.

Амьтны аймаг: Төсөл хэрэгжиж буй нутаг нь газарзүйн мужлалаар Дундад Халхын тойрогт тал хээрийн бүсэд хамаарна. Тус уурхайд өмнө нь олборлолт явуулж байсан учраас амьтад үргэн дайжсан байна.

Тус суманд амьтны аймгаас нийтлэг буюу зөвхөн тал хээрийн нөхцөлд дасан зохицсон амьтад тохиолдоно. Үүнд: туулай хэлбэртнээс бор туулай, огодой, мэрэгчдээс үлийн цагаан оготоно, махан идэштнээс саарал чоно, хярс, үнэг, шувуудаас шоорон эвэрт болжмор, монгол болжмор, шилийн сар, хөхтөн амьтнаас цагаан зээр зэрэг амьтад элбэг таардаг. Энэхүү бүс нутагт тохиолдох 6 баг, 17 овог, 40 төрөлд хамаарах 54 зүйл хөхтөн амьтан байдаг.

Нийгэм, эдийн засаг: Засаг захиргааны төвүүд нь Улаанбаатар хоттой засмал болон шороон замаар холбогдсон. Утсан харилцаа сайн хөгжсөн. Өндөр хүчдэлийн шугам, төмөр

замтай. Ордын орчим гадаргын ус байхгүй, хур тунадас ихтэй үед зарим хөндийд үерийн ус түрж урсаж байдаг. Нийгэм эдийн засгийн хувьд тус сум нийт 2067 хүн амтай, хүн амын нягтаршил 0.5, өрхийн тоо 815 байна.

IV. ТӨСЛИЙН ГОЛ БА БОЛЗОШГҮЙ СӨРӨГ НӨЛӨӨЛЛИЙН ТОВЧ ТОДОРХОЙЛОЛТ

IV.1. Газрын гадаргад үзүүлж болзошгүй сөрөг нөлөөлөл

Уурхайд ачих, зөөж тээвэрлэх, боловсруулах тоног төхөөрөмж болон бусад машин механизмуудад урсгал засвар, техникийн үйлчилгээ хийх, төрөл бүрийн материал, сэлбэг хэрэгсэл, шингэн түлш, тос хүлээн авах, хадгалах, түгээх зориулалттайгаар засварын жижиг хэсэг ажиллана. Эдгээр үйл ажиллагааны явцад алтны үүсмэл шороон ордын газрын гадарга, хэвлий нь техникийн болон хүний хүчин зүйлийн нөлөөлөлд өртөхөөр байна,

IV.2. Агаарын чанарт үзүүлж болзошгүй сөрөг нөлөөлөл

- Агаарын бохирдол /уурхайн малталт, овоолгууд, тээвэрлэлтийн зам болон хөрс хуулалт зэрэг технологи ажиллагаанаас тоос дэгдэнэ/,
- Тээврийн хэрэгслийн шаталтат хөдөлгүүрээс ялгарах утаа тортогоос үүсэх бохирдлын нөлөө,
- Түр суурьшлын бүсэд хог хаягдал, шатах тослох материалын үнэр хүрээлэн буй орчинд тархана,
- Үйлдвэрлэлийн дотоод тээврийн замын нөлөөгөөр хөрсний бүтэц алдагдсанаас нарийн ширхэгтэй тоос агаарт дэгдэж тэр хэмжээгээр орчны газрын хөрс, ургамлан нөмрөгийг доройтолд оруулах.

IV.3. Усан орчинд үзүүлж болзошгүй сөрөг нөлөөлөл

- Төслөөс гадаргын усанд үзүүлэх нөлөөлөл байхгүй байна,
- Төслийн технологийн хэрэгцээнд хэрэглэх усыг газрын доорх усаас авч ашиглах учир гүний усны нөөцөд тодорхой хэмжээний хомсдол үүсэх,
- Төслийн үйл ажиллагаанаас ахуйн болон үйлдвэрийн хог хаягдал уурхайн орчинд тархаснаас хөрсийг бохирдуулснаас гүний усыг бохирдуулах,
- Тунаах нуурын далангийн суурийн бат бөх байдал, далан сэтэрч болзошгүй.

IV.4. Хөрсөн бүрхэвчид үзүүлж болзошгүй сөрөг нөлөөлөл

- Хөрсний элэгдэл, эвдрэл, үржил шимийн доройтол эрчимжинэ,
- Уурхайн дотоод тээврээр хөрс, ургамал талхлагдана,
- Уурхайд олон салаа шороон зам үүссэнээс хөрсний элэгдэл эвдрэл үүсэх,
- Шатах тослох материалын ашиглалт, хадгалалтаас үүдэлтэй хөрсний бохирдол хязгаарлагдмал орчинд үүснэ,
- Түр суурьшлаас эх үүсвэртэй хог хаягдлаар хөрс бохирдох,
- Тунгаах нуурын шаланд тунасан лаг орчныг хөрсийг бохирдуулах.

IV.5. Ургамлан нөмрөг

- “Хайлаастын дэнжийн ХШ-45-75” хэсгийн алтны шороон ордын үйл ажиллагаа явагдаад олон жил болж байгаа учир олон салаа зам гаргах, ус цуглуулах зорилгоор татсан шуудуу, газрын эвдрэлээс шалтгаалсан доройтол олборлох үйл ажиллагаа явагдсан хэсгээр байна. Цаашид ашиглалтын талбай нэмэгдэхийн хирээр ургамалд үзүүлэх сөрөг нөлөөний цар хүрээ тэлэх боловч нөлөөллийн эрчим өсөхгүй,
- Уулын ажлын үед тээвэрлэлт, түр зам ашиглалт, орчны газар ашиглалт, тоосжилтоос ургамлын ургах орчин доройтох.

IV.6. Амьтан

- Төслийн үйл ажиллагаа, машин техник, тоног төхөөрөмжийн дуу чимээ, хөдөлгөөнөөс амьтад дайжин амьдрах орчин өөрчлөгдөх,
- Уурхайн ухсан нүх суваг, шуудуу руу мал амьтан уурхайн талбай руу унаж, бэртэх аюултай.

IV.7. Нийгэм, эдийн засагт үзүүлж болзошгүй сөрөг нөлөөлөл

- Төслийн нөлөөллийн бүсэд төвлөрсөн суурьшил байхгүй,
- Төслийн үйл ажиллагааны үед орон нутагт түр ажлын байр бий болно,
- Орон нутгаас нийлүүлэх боломжтой хүнсний хангамж, ахуйн хангамж, түлш шатахуун нийлүүлэлт зэрэг материаллаг эрэлт үүснэ,
- Улс орны төсөвт мөнгөн хуримтлал бий болгоно,
- Мөн үйл ажиллагааны явцад техникийн бүрэн бүтэн байдал алдагдах, хөдөлмөрийн аюулгүй байдлыг хангаагүйгээс эсвэл гэнэтийн аюул осол гарснаас улбаалан ажилчдын эрүүл мэнд, амь нас эрсдэх зэрэг нийгэм эдийн засгийн олон сөрөг нөлөөлөл үүсэх магадлалтай.

V.5. ТУХАЙН ЖИЛИЙН БАЙГАЛЬ ОРЧНЫГ ХАМГААЛАХ ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ ГОЛ ЗОРИЛТ, ХАМРАХ ХҮРЭЭ

Зорилго: "Юбиксолюшн" ХХК -ийн “Хайлаастын дэнжийн ХШ-45-75” хэсгийн алтны шороон ордын ил аргаар ашиглах төслийн үйл ажиллагаанаас байгаль орчин, хүний эрүүл мэнд, нийгэм эдийн засагт үзүүлэх сөрөг нөлөөллийг бууруулах, арилгах арга хэмжээ буюу зайлшгүй хийж гүйцэтгэх ажлыг төлөвлөхөд байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөө оршино.

“Хайлаастын дэнжийн ХШ-45-75 хэсэг” -ын алтны шороон ордын байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөг боловсруулахдаа байгаль орчин аялал жуулчлалын сайдын 2019 оны 10 дугаар сарын 29-ны өдрийн А-618 тоот тушаалаар батлагдсан аргачлалыг баримталсан бөгөөд БОМТ-нд багтах нүүлгэн шилжүүлэх, нөхөн олговор олгох, түүх соёлын өвийг хамгаалах арга хэмжээний төлөвлөгөө зэрэг ажлууд хийгдэхгүй болно.

Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөнд сөрөг нөлөөллөөс урьдчилан сэргийлэх, сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээ, нөхөн сэргээх, тухайн жилийн БОМТ-г хэрэгжүүлэх удирдлага зохион байгуулалтын төлөвлөгөө, орчны хяналт шинжилгээний хөтөлбөр, БОМТ-ний хэрэгжилтийн талаар оршин суугчид, оролцогч талуудад тайлагнах хуваарь зэрэг ажлууд багтсан.

Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөнд 11.000.000 төгрөг зарцуулахаар төлөвлөж тухайн ажлуудын хэмжээ, гарах үр дүн, хариуцах эзэн, баримталж ажиллах арга зүй, стандарт, холбогдох хууль тогтоомжийг тусгаж, зардлын задаргааг тусгав.

Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөний хамрах хүрээ, гол зорилт:

Энэхүү тайлангийн байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөө нь байгаль орчныг хамгаалах төлөвлөгөө, орчны хяналт шинжилгээний хөтөлбөрөөс бүрдэнэ.

Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөний гол зорилт нь дараах арга хэмжээнүүдийг хэрэгжүүлэхэд оршино. Үүнд:

- Агаарын чанар, хөрсөн бүрхэвч, гүний усанд төслийн үйл ажиллагаанаас үзүүлж болзошгүй сөрөг нөлөөллүүдийг багасгах, бууруулах, арга хэмжээг тогтоох,
- Байгаль орчныг хамгаалахад хяналт тавих хугацаа, хариуцах эзэнг тогтоох,

- Шаардлагатай хөрөнгө зардлыг урьдчилсан байдлаар тооцож тодорхойлох зэрэг орно,
- БОМТ-ний дагуу үйл ажиллагаа явуулахад дагаж мөрдөх эрх зүйн баримт бичгүүдийг тодорхойлох,
- Мэргэжлийн байгаль орчны ажилтантай байх,
- БОМТ-ий тайлан болон БОМТ-ний хэрэгжилтийг цаг тухай бүрт холбогдох байгууллагуудад хүргүүлэх, тайлагнах, хүлээлгэн өгөх шаардлагатай.

Байгаль орчныг хамгаалах төлөвлөгөө

Байгаль орчныг хамгаалах тухай хуулийн 31-р зүйл болон 2012 онд шинэчлэн батлагдсан байгаль орчинд нөлөөлөх байдлын үнэлгээний тухай хуульд аливаа төслийн байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөний бүрдэл хэсэг болох байгаль орчныг хамгаалах төлөвлөгөөнд байгаль орчны нөлөөллийн үнэлгээгээр тогтоосон сөрөг нөлөөллийг багасгах, арилгах арга хэмжээ, дүйцүүлэн хамгаалал хийх, тэдгээрийг хэрэгжүүлэх хугацаа, шаардагдах хөрөнгө зардлыг тусгасан байхаар заасан. Хуулийн дээрх шаардлагын дагуу “Өртөнтийн урд дэнжийн хэсэг” -ын алтны шороон орд төслийн үйл ажиллагаанаас тухайн нутаг дэвсгэр, бүс нутгийн байгаль орчинд үзүүлэх гол болон болзошгүй сөрөг нөлөөллүүдийг бууруулах арга хэмжээ, шаардагдах хөрөнгө зардлын хамт тодорхойлж, баримтлах хууль, дүрэм журам, стандартуудыг хамтатган байгаль хамгаалах төлөвлөгөөг боловсруулав.

VI. БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖЕМНЕТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ

VI.1. Сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээний төлөвлөгөө

Хүснэгт №12. Сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээний төлөвлөгөө

№	Авч хэрэгжүүлэх арга хэмжээ	Хугацаа, давтамж	Хариуцах эзэн	Зардал, 2023 он /төгрөг/	Гарах үр дүн	Баримтлах стандарт, аргачлал
Агаарын орчин						
1	Уурхайн дотоод тээвэрлэлтийн автозамуудад усалгаа хийх, ялангуяа хуурайшилттай хаврын улиралд тогтмол усалж байх, олон салаа зам гаргахгүй байх үүднээс замын тэмдэглэгээг хийх, үйл ажиллагаандаа мөрдөх	Төслийн үйл ажиллагааны явцад	"Юбиксоллюшн" ХХК	Дотоод төлөвлөлтөөр	Агаарын бохирдлоос сэргийлэх	-Агаарын ба агаарын бохирдлын төлбөрийн тухай хууль, - MNS 3384- 82, Агаар мандал. Сорьц авахад тавих үндсэн шаардлага, -MNS4585:2007, “Агаарын чанар.Техникийн ерөнхий шаардлага” -MNS5885:2008, “Агаарт байх бохирдуулах бодисын хүлцэх хэм хэмжээ. Техникийн ерөнхий шаардлага” -MNS ISO4227:2002, “Хүрээлэн буй орчны агаарын чанарын хяналтын төлөвлөгөө”
2	Уурхайд агаарын шинжилгээг улиралд нэг удаа зайлшгүй мэргэжлийн байгууллагаар хийлгүүлж байх шаардлагатай;	Тогтмол	Байгаль орчны мэргэжилтэн	Дотоод төлөвлөлтөөр	Тоосжилтоос сэргийлэх	
3	Тээврийн хэрэгсэл хүнд даацын машины хурдыг тогтмолжуулах журам гаргаж мөрдүүлэх, машин техникийн үзлэг шалгалтыг төлөвлөгөөт хугацааны дагуу тогтмолжуулж, байгаль орчинд сөрөг нөлөөтэй, утаа, хорт хий ихээр ялгаруулах техникийн шаардлага хангахгүйг сүүлийн үеийн дэвшилтэт техник, технологээр шинэчилж, аюулгүй ажиллагааг хангах.	Жилд 1 удаа	Байгаль орчны мэргэжилтэн			
Хөрсөн бүрхэвч						
1	Олборлолт дууссаны дараа байгаль орчны унаган төрхийг хэвээр хадгалж үлдэхийн тулд нөхөн сэргээлтийн ажлыг чанартай гүйцэтгэж орон нутагт хүлээлгэн өгч байх	Тогтмол	Уурхайн удирдлага	Дотоод төлөвлөлтөөр	Хөрс элэгдэж эвдрэхээс сэргийлэх	- MNS 3298- 91, Шинжилгээнд сорьц авахад тавигдах ерөнхий шаардлагууд - MNS 3310- 91, Хөрс. Хөрсний агрохимийн үзүүлэлтийг тодорхойлох
2	Тээврийн хэрэгсэлийг маршрутын бус замаар явуулахгүй байх, хориглосон таних тэмдгүүдийг сайжруулах, нэмэгдүүлэх	2023 онд	"Юбиксоллюшн" ХХК	Осол эрсдэлийн төлөвлөгөөнд орсон.	Хөрс элэгдэл эвдрэлд орох, олон салаа зам	

					үүсэхээс сэргийлэх.	
1	Унд ахуйн ус болон зам усалгааны усны дээж авч лабораториор шинжлүүлэх	Жилд 1 удаа	Байгаль орчны мэргэжилтэн	ОХШХ-нд зардал нь орсон.	Ундны усанд хяналт тавих	Усны тухай хууль, - MNS 3534-83, Усны шинжилгээнд зориулж сорьц авах -MNS6148:2010, “Усны чанар. Газрын доорхи усыг бохирдуулагч бодисын зөвшөөрөгдөх дээд хэмжээ” -MNS0900:2010, “ХБО. Эрүүл
2	Тооцоолсон усны хэрэглээг хэтрүүлэхгүй байх	-	"Юбиксолюшн " ХХК	ОХШХ-нд зардал нь орсон	Гүний худаг	
3	ШТМ хөрсөнд асгарахаас сэргийлэх, асгарсан тохиолдолд тухай бүрт саармагжуулах арга хэмжээ авах	Уурхай эхлэх үед	Уурхайн удирдлага	Дотоод төлөвлөлтөөр	ШТМ-с хөрс бохирдохоос сэргийлэх	
Амьтан						
1	Олборлолтын үйл ажиллагаа явуулсантай холбоотойгоор амьтны нөөц хомсдох, -Ухсан нүх суваг, шуудуунд мал, амьтан унах, -Олборлолтын үед мэрэгч, мөлхөгчдийн амьдрах орчин алга болж, тэнд үүрлэх шавьжууд устах.	Уурхайн талбайд	Уурхайн удирдлага	ОХШХ-нд зардал нь орсон	Уурхайн талбайд мал, амьтан унаж гэмтэхээс сэргийлэх харуул хамгаалалт сайжруулах	-Амьтны тухай хууль /2012 оны 5 дугаар сарын 17-ны өдөр/ -Ан агнуурын тухай /2000 оны 05 дугаар сарын 05-ны өдөр /
Нийт дүн			төгрөг			

VI.2. Биологийн нөхөн сэргээлийн төлөвлөгөө

“Хайлаастын дэнжийн ХШ-45-75 хэсэг”-ийн алтны шороон ордод өмнөх жилүүдэд олборлолт явуулж байсан бөгөөд өмнөх олборлолт явуулсан жилүүдэд нийт 17.7 га талбай уурхайн үйл ажиллагаанд өртөж байгаагаас уурхайн эдэлбэрт шинээр 2.0 га талбай өртөж байна нийт биологийн нөхөн сэргээлтэд 3 сая төгрөг төлөвлөсөн.

Тайлбар: Уурхайн үйл ажиллагаа нь дотоод овоолготой технологиор төлөвлөгдсөн учир уулын ажиллагааны хүрээнд 1.5 га газарт дотоод овоолгоор техникийн нөхөн сэргээлт хийгдэж байгаа. 2023 онд тус талбайд нэмэлт хайгуул хийж нөөцийг өсгөн цаашид уг талбайд үргэлжлүүлэн үйл ажиллагаа явуулахаар төлөвлөж буй учир хаалтын үйл ажиллагаа төлөвлөөгүй болно.

VI.2.1. Тэрбум мод төслийн хүрээнд

Байгаль орчинд тусгагдсаны дагуу 2023 онд 5 га талбайд техникийн нөхөн сэргээлт хийж 5000 ш мод тарина.

Хүснэгт №13 Тэрбум мод төслийн хүрээнд

№	Тарих мод бутны төрөл зүйл	Нийт
1	Бургас, Шар хуайс, Үхрийн нүд,	5000 ш
2	Төсөвт өртөг	4,000,000

VI.3. Дүйцүүлэн хамгаалах арга хэмжээний төлөвлөгөө

Уул уурхайн олборлолтын улмаас нөхөн сэргээгдээгүй орхигдсон газарт нөхөн сэргээлт хийх чиглэлээр энэ жил 2 га газарт биологийн нөхөн сэргээлт хийхээр 2 сая төгрөгийг төлөвлөлөө.

V.4. Нүүлгэн шилжүүлэх арга хэмжээний төлөвлөгөө

Тус ордын ойр орчмын бүсэд иргэд, оршин суугчид, айл өрх, байгууллага байхгүй байна. Иймд нүүлгэн шилжүүлэх төлөвлөгөө тусгагдаагүй болно.

V.5. Түүх, соёлын өвийг хамгаалах арга хэмжээний төлөвлөгөө

Уурхайн ашиглалтын талбай орчимд хийгдсэн судалгаагаар ямар нэгэн археологи, палеонтологийн олдвор бүртгэгдээгүй.

“Юбиксолушн” ХХК-ийн биет болон биет бус соёлын өвийг хамгаалах ЮНЕСКО-ийн конвенцийг мөрдлөг болгон уурхай орчмын дурсгалт газрууд, өнгөрсөн үеийн хүн төрөлхтний түүхийн дурсгалууд, биет бус соёлын өв болох бүжиг, хөгжим, уламжлалт ахуй зэрэг соёлын олон янз байдлыг бий болгох гол хүчин зүйлсийг хадгалан үлдэх, хамгаалах чиглэлээр ажиллах ба энэ талаар авах арга хэмжээний төлөвлөгөөг боловсруулж жил бүрийн БОМТ-д тусган хэрэгжилтийг хангаж ажиллах үүрэгтэй.

V.6. Осол, эрсдэлийн менежментийн төлөвлөгөө

"Юбиксолушн" ХХК-ийн ажилтнууд ажлын хариуцлага алдах, ялангуяа үйл ажиллагааны явцад технологийн горим зөрчсөнөөс элдэв осол гарч, үйлдвэрлэлийн хэвийн ажиллагаа саатах, ажиллагсадын эрүүл мэнд хохирох, хөдөлмөрийн чадвараа алдах, тахир дутуу болох, хүний амь нас эрсдэх зэрэг осол аваар гарч болзошгүй тул аюулгүй ажиллагааг анхаарч ажиллах шаардлагатай.

V.7. Хог хаягдлын менежментийн төлөвлөгөө

Уурхайн үйл ажиллагаанаас бий болж буй хог хаягдлын хэмжээг багасгах, аль болох бага хог хаягдал үүсгэх, түүнийг дахин ашиглах болон дахин боловсруулах замаар гарсан хог хаягдлын хэмжээг бууруулах, үлдсэн хог хаягдлыг хүрээлэн буй орчинд аюулгүй байдлаар устгах зарчмыг баримтлан ажиллах шаардлагатай. Эдгээрт:

Уурхайн хог хаягдлыг багасгах, хянах дотоод журам боловсруулж, хогийг ангилан ялгаж дахин ашиглах хог хаягдлын хувь хэмжээг нэмэгдүүлнэ.

Дахин ашиглагдах боломжтой хог хаягдлын ангилан ялгалтын хувь хэмжээг нэмэгдүүлж, уурхайн үйл ажиллагааны улмаас бий болсон дахин ашиглагдах хог хаягдлыг дахин боловсруулах зах зээлд нийлүүлэх үйл ажиллагааг бий болгоно.

Хүснэгт №16. Хог хаягдлын менежментийн төлөвлөгөө

№	Болзошгүй сөрөг нөлөөлөл	Сөрөг нөлөөллийг арилгах, бууруулах арга хэмжээ	Сөрөг нөлөөл-лийг хамрах хүрээ	Нийт зардал, төг	Хэрэг-жүүлэх хугацаа	Баримтлах эрх зүйн баримт бичиг
1	Хог хаягдлаас орчны бохирдол үүсэх	Хог тээвэрлэх компанитай байгуулсан гэрээний дагуу хогийг цаг хугацаанд нь тээвэрлүүлж байх	Хөрс, агаар, газрын доорх ус	500,000	Жил бүр	Хог хаягдлын тухай хууль
Нийт зардал				300,000		

V.8. Удирдлага зохион байгуулалтын төлөвлөгөө

"Юбиксолушн" ХХК -ийн Байгаль орчны мэргэжилтэн нь байгаль орчны асуудлыг хариуцан ажиллаж, БОХТ, БОХШХ-ийг хэрэгжүүлж, хэрэгжилтийн үр дүн, тайланг компаний удирдлага, байгаль орчныг хариуцсан бүх шатны төр, захиргааны байгууллагын өмнө хариуцан ажиллах үүрэг хүлээнэ.

Хүснэгт №4. Удирдлага зохион байгуулалтын төлөвлөгөө

№	Урьдчилан сэргийлэх, бууруулах, арилгах арга хэмжээ	Арга хэмжээний цар хэмжээ	Нийт зардал, төгрөг	Хэрэгжүүлэх хугацаа ба давтамж
1	Ажилчдад хөдөлмөр хамгаалал аюулгүй ажиллагааны талаар сургалтыг мэргэжлийн байгууллага хүмүүстэй хамтран зохион байгуулах	Ажилчид	Үйл ажиллагааны зардлаар	Жилд 1 удаа
2	Ажилчдыг хөдөлмөр хамгааллын аюулгүйн хувцас хэрэгслээр хангах	Ажилчид	ХАБЭА-ын зардлаар	Жилд 1 удаа
3	БОМТ-ний биелэлтийн тайлангаа орон нутгийн засаг захиргаанд цаг тухайд нь өгч байх	Уурхайн удирдлага	-	Жил бүр
4	Жил бүрийн БОМТ-г БОАЖЯ-аар хянуулан баталгаажуулах	Уурхайн удирдлага	-	Жил бүр

V.9. Олон нийтэд тайлагнах хуваарь, төлөвлөгөө

"Юбиксолушн" ХХК нь жил бүр БОМТ-ний хэрэгжилтийн талаар байгаль орчны асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллагад тайлан хүргүүлэх ба байгаль орчны хяналтын улсын байцаагч, орон нутгийн байцаагч, бүх шатны Засаг дарга, байгаль орчны төрийн бус байгууллага, нутгийн иргэдэд тухайн жилийн байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөний хэрэгжилтийн тайланг хагас жил тутамд хүргүүлнэ. БОМТ-ний хэрэгжилтийг тайлагнах, хэлэлцүүлэх төлөвлөгөөг дараах хүснэгтэд үзүүлэв.

Төслийн үйл ажиллагааны туршид байгаль орчинд хамгийн бага сөрөг нөлөөгүй үйл ажиллагаа явуулах үүрэг хүлээж, мэргэжлийн боловсон хүчнээс бүрдсэн байгаль орчны асуудал хариуцсан байгаль орчны мэргэжилтэн нь төслөөс үзүүлж байгаа сөрөг нөлөөллүүдийг бууруулах, арилгах, байгаль орчныг хамгаалах арга хэмжээ авч ажиллах боловч төслийн удирдлагын хэмжээнд онцгойлон анхаарч хэрэгжүүлэх арга хэмжээнүүд байна.

Хүснэгт №18. Олон нийтэд тайлагнах, танилцуулах төлөвлөгөө

БОМТ хэрэгжилтийг тайлагнах, хэлэлцүүлэх байгууллагууд		Тайлагнах, хэлэлцүүлэх хэлбэр	Мэдээллийн агуулга	Хугацааны тов	Зохион байгуулах газар
Төв аймаг	Орон нутгийн байгаль орчны газар	Хуралд танилцуулах	БОМТ-ийн 2022 оны хэрэгжилтийн тайлан	11-р сарын 01-ний өдрийн дотор	Уурхайд
	БОАЖЯ-ны ХБОБНУГ	Уулзалт			БОАЖЯ-ны ХБОБНУГ-т
Төрийн захиргааны төв байгууллага	Байгаль орчны хяналтын улсын байцаагч, орон нутгийн байцаагч, Бүх шатны засаг дарга	Тайлан, төлөвлөгөөг тайлан хэлбэрээр болон Файл хэлбэрээр	2022 оны БОМТ	12-р сарын 01-ний өдрийн дотор	Засаг даргын тамгын газарт

V. 10. Орчны хяналт шинжилгээний хөтөлбөр

“Хайлаастын дэнжийн ХШ-45-75” нэртэй алтны шороон ордыг хэрэгжүүлснээс үүдэн байгаль орчинд учруулах сөрөг нөлөөллийг тухай бүрт илрүүлэх, түүнийг бууруулах, арилгах зорилгоор байгаль орчны төлөв байдалд тодорхой орон зайд, тодорхой хугацааны дотор, тодорхой давтамжтайгаар ажиглалт, хэмжилт, хяналт явуулах үйл ажиллагааны удирдамжийг орчны хяналт шинжилгээний хөтөлбөр гэнэ.

2023 оны байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөний орчны хяналт шинжилгээний хөтөлбөрт байгаль орчны төлөв байдлын өөрчлөлт, сөрөг нөлөөллөөс урьдчилан сэргийлэх, арилгах, бууруулах арга хэмжээ үр дүнтэй байгаа эсэх, сөрөг нөлөөллийн эрчим, цар хэмжээ нь зөвшөөрөгдөх хэмжээнд байгаа эсэхийг тогтоох ажиглалт, хэмжилт, дээжлэлт хийх байршил, давтамж, хариуцах этгээд, шинжилгээний арга, шаардагдах зардлыг тооцож тусгана.

“Юбиксолушн” ХХК нь үйл ажиллагааныхаа явцад байгаль орчинд учруулж буй нөлөөлөл, түүний хэмжээ, цар хүрээ, байгаль орчны бүрэлдэхүүн хэсгүүдэд гарч буй өөрчлөлтийг хянаж, байгаль орчныг хамгаалах ажлын үр дүнд тулгуурлан цаашид авах арга хэмжээг нарийвчлан төлөвлөх зорилгоор орчны хяналт шинжилгээний хөтөлбөрт тусгасан арга хэмжээг бүрэн хэрэгжүүлэх шаардлагатай.

Хүснэгт №5. Орчны хяналт шинжилгээний хөтөлбөрийн төлөвлөгөө

№	Хяналт шинжилгээ явуулах үзүүлэлтүүд	Хяналтын цэгийн байршил	Хяналтын хугацаа, давтамж	Зардал, 2023 он /төгрөг/	Баримтлах стандарт, аргачлал
Агаарын орчин					
1	Агаарын тоосны (TSP, PM ₁₀ , PM _{2.5}) шинжилгээг мэргэжлийн байгууллагаар хийлгэх	Уурхай орчим, кемп орчмоос	Олборлолтын талбайд 1 цэгт жилд 1 удаа /хавар, зун/	500.000	-MNS 4585:2007 Агаарын чанар. Техникийн ерөнхий шаардлага, -MNS 3384:1982 Сорьц авахад тавих ерөнхий шаардлага, -
2	Агаарын бохирдлын (NO ₂ , SO ₂ , CO, Тоос) шинжилгээ хийлгэж байх				
Усан орчин					
1	Усны хяналт шинжилгээ: Усны чанар: pH, ууссан нийт давс (жингийн аргаар), нийт хатуулаг (CaCO ₃), Ca, Mg, Na, K, SO ₄ , NO ₂ , NO ₃ , NH ₄ , As, Cd, Cu, Hg, Pb, Zn, Cr, Fe, Ni, үнэр, өнгө, нүүрс устөрөгчид (нефть бүтээгдэхүүний бохирдол)	Бохирын нуураас	Жилд 1 удаа	500.000	-MNS (ISO) 4867:1999 Усны чанар. Дээжийг боловсруулах, хадгалах зөвлөмж -MNS 4586:1998 Усан орчны чанарын үзүүлэлт.
Хөрсөн бүрхэвч					
1	Хөрсний морфологи бичиглэл, pH, цахилгаан дамжуулалт, давс %, ялзмагийн агууламж %, шим тэжээлийн элемент (NO ₃ , P ₂ O ₅ , K ₂ O), хөрсний механик бүрэлдэхүүн, нүүрс устөрөгчийн нэгдлүүд, кадми, хром, кобальт, зэс, хар тугалга, мангани, никель, цайр	Уурхай орчим, кемп орчмоос	Жилд удаа	500.000	- MNS 3307:1991, MNS 3308:1991 Хөрс. Хөрсний химийн элементүүдийн нийт хэмжээг тодорхойлох арга, - MNS 4006:1987 Хөрс. Хөдөлгөөнт фосфор, калийг тодорхойлох арга
Нийт дүн				1,500,000 төгрөг	

V.11. 2023 ОНЫ БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨНД ЗАРЦУУЛАХ НИЙТ ЗАРДАЛ

“Юбиксолушн” ХХК-ийн 2023 оны БОМТ-г БОНХЯ-ны Сайдын 2014 оны 1 сарын 06-ны өдрийн “БОМТ боловсруулах, хянан батлах, тайлагнах журам”-ын дагуу боловсрууллаа. 2023 онд БОМТ-нд нийт **11.0** сая төгрөг зарцуулахаар төлөвлөлөө.

Хүснэгт №20. 2022 оны БОМТ-ний нийт зардал

№	Арга хэмжээ	Зардал, 2023 он /төгрөг/
2	Биологийн нөхөн сэргээлтийн төлөвлөгөө	3.000.000
3	Тэрбум мод төслийн хүрээнд	4.000.000
4	Дүйцүүлэн хамгаалах арга хэмжээний төлөвлөгөө	2.000.000
7	Хог хаягдлын менежментийн төлөвлөгөө	500.000
11	Орчны хяналт шинжилгээний хөтөлбөр	1,500,000
Нийт дүн		11,000,000

VIII. ДҮГНЭЛТ

“Юбиксоллюшн” ХХК-ний Төв аймгийн Заамар сумын нутагт орших “Хайлаастын дэнжийн ХШ-45-75” хэсгийн алтны шороон ордыг ил аргаар ашиглах төслийн 2023 оны байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөний тайланг хийж гүйцэтгэлээ.

2023 оны байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөний дагуу сөрөг нөлөөллүүдийг бууруулах арга хэмжээнүүдийг тухай бүрт хэрэгжүүлж тухайн онд хийсэн ажлаа холбогдох газруудаар хянуулж батлуулах шаардлагатай байна.

Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөнд 2023 онд нийт 11.0 сая.төг зарцуулахаар төлөвлөлөө.

“Юбиксоллюшн” ХХК нь байгалийн унаган төрхийг хамгаалахын тулд байгаль орчны нөлөөллийн нарийвчилсан үнэлгээний нэмэлт тодотголын тайлан, байгаль орчинд үзүүлэх сөрөг нөлөөллөөс урьдчилан сэргийлэх, сөрөг нөлөөллийг бууруулах, арилгах арга хэмжээний зөвлөмж зэргийг мөрдлөг болгон ажиллах хэрэгтэй.

Мөн олборлолтонд өртсөн талбайд техникийн болон биологийн нөхөн сэргээлтийн ажлыг зохих дүрэм, журмын дагуу чанартай гүйцэтгэх шаардлагатай байна.

Энэхүү тайлангийн байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөнд тусгагдсан байгаль хамгаалах төлөвлөгөө, орчны хяналт шинжилгээний ажлуудыг холбогдох стандарт, арга аргачлалын дагуу тогтоосон хугацаанд чанд сахин биелүүлж байх хэрэгтэй.

Уурхайн үйл ажиллагааны үед хөдөлмөр хамгаалал, аюулгүй ажиллагааг сайтар чанд сахих, аюулын үед хэрэгжүүлэх дотоод төлөвлөгөөтэй ажиллах шаардлагатай.

АШИГЛАСАН МАТЕРИАЛ, НОМ ЗОХИОЛ

1. Монгол Улсын Байгаль орчныг хамгаалах тухай хууль, 1995 он
2. Байгаль орчинд нөлөөлөх байдлын үнэлгээний тухай хууль, 2012 он
3. Байгаль орчинд нөлөөлөх байдлын үнэлгээний аргачилсан заавар УБ 2010.
4. Байгаль орчин, аялал жуулчлалын салбарын стандартуудын эмхтгэл УБ 2010.
5. Журам шинэчлэн батлах тухай Байгаль орчин аялал жуулчлалын Сайдын А-36 тоот тушаал, 2011 оны 2 дугаар сарын 16, 1-р хавсралт
6. “БОМТ боловсруулах, хянан батлах, тайлагнах журам” БОАЖСайдын А/618 тоот тушаал, 2019 он.
7. Төв аймгийн Зүүнбаян-Улаанын нутагт орших “Өртөнтийн урд дэнжийн хэсэг” -ын алтны шороон ордыг
8. ил аргаар ашиглах төслийн БОННУ-ий нэмэлт тодотголын тайлан
9. Байгаль орчинд нөлөөлөх байдлын үнэлгээ, аудитын журам, аргачлал /гарын авлага/ УБ 2014 он
10. Байгаль орчин, ногоон хөгжлийн яамны сайдын 2019 оны 10 дугаар сарын 29-ны өдрийн А-618 дугаар тушаалын хавсралт, “Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөө боловсруулах, хянан батлах, тайлагнах” журам.
11. www.mne.mn